

<p>Szerkesztői iroda: A KIADÓHIVATALBAN, hová a lap szellemi részét illető közle- mények küldendők.</p> <p>Kiadó hivatal: WOKAL JÁNOS KÖNYVKERESKEDESE hová a hirdetések s előfizetések bérmentesen küldendők.</p> <p>Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<h1 style="margin: 0;">KÖZÉRDEK.</h1> <h2 style="margin: 0;">Vegyes tartalmu heti lap.</h2>	<p>Megjelen minden vasár- napon egy nagy íron.</p> <p>ELŐFIZETESI FELTÉTELEK Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:</p> <table style="font-size: small;"> <tr> <td>Egész évre</td> <td>4 frt.</td> </tr> <tr> <td>Fel "</td> <td>2 "</td> </tr> <tr> <td>Negyed "</td> <td>1 "</td> </tr> </table> <p>HIRDETMÉNYEK DIJA: 3 hasábos petit sorért, vagy ennek helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 15 kr</p>	Egész évre	4 frt.	Fel "	2 "	Negyed "	1 "
Egész évre	4 frt.							
Fel "	2 "							
Negyed "	1 "							

1848. márczius 15.

„Visszanéz a magyar, sohajtva néz vissza —
Te dicső hajdankor, fényes napjaidra.“

(B.) A halhatatlan Arany legszebb költemé-
nyei egyikének, „Toldi szerelmének“ e szavai jut-
nak eszünkbe mindannyiszor, midőn történelmünk
ragyogó tényeit megünnepelni alkalmunk van.

A „béke, egyenlőség, szabadság“ diadalának
napjait ugyan csak 36 év választja el tőlünk, de
ha az azután történtek számát s még inkább po-
litikai fontosságát mérlegeljük, — ha viszonyaink
roppant változását az akkori körülményekkel ösz-
szehasonlítjuk, az elmúlt évek kétszerezve, három-
szorozva tűnnek fel előttünk s a „márcziusi ese-
mények“ majdnem mythosként hatnak reánk.

Hiszzen, ha oly „régén“ nem történt volna,
még meg volna kellő hatása, talán általánosabb
lenne bennünk a szép, jó és nemes ügyek iránti
lelkesség, önzetlenebb a hazaszeretet, nemesebb
a barátaink iránti érzet. — Nem hiányzanak ez
érzelmeik mostanában sem, de oly kis körre és
oly kis mértékre zsugorodtak össze, oly nehezen
kelthetők fel, olyan „köznapiasokká“ lettünk, hogy
... még talán az a lelkesedés is kezd mythos-
szerűvé, némileg csodálatossá válni, mely annyi
századok véres küzdelmei után Magyarországot
újja teremtette alkotmányos módon — vér nélkül.

Hosszas küzdelmek ára volt e napok győ-
zelme. Lépésről lépésre kellett elfoglalni a tért
azon halhatatlan emlékü férfiaknak, kiket a ma-
gyarok Istene adott nemzetének. Küzdeni kellett
nem csak — a mint akkor nevezték — a bécsi
kamarillával, hanem az ódsisággal, az irigységgel
s a félelemmel; meg kellett törni a közönyösséget,
a nemzetietlen érzelmeiket, és általánossá tenni a
hazafias lelkesedést, áldozatkészséget.

És midőn megjött az alkalmas pillanat, tudták
azt felismerni és felhasználni eszményük valósí-
tására.

A pozsonyi országgyűlés küldöttsége Bécsbe
ment kérni a magyar miniszterium kinevezését.

TÁRCZA.

A tulipánok hazájából.

— Egy és más a világ tulsó azéléről. —

„Tengerre magyar!“ zengem harsonaként Károly
komám fülébe; „az idő kedvez, az ég derült, a szélvész
elphent, lágyan susogó déli szél játszadoz fürteinkkel;
jer, menjünk, tekintsd meg a tengert, melyről már annyi
hasonlatot irtál Erdély égis meredő bérézei között, jer
és lásd azt a maga hasonlíthatatlan fenségében.“

Felhívásomat siker követé, vettük vándorbotunkat,
s indultunk az állomás felé. Nem ugyan, mig előbb a
dróton író hivataiban le nem kopogtattuk a következő szó-
kat: „Sz. K. Leiden. Kebel! Megyünk, 10-kor várj!
Zsiga.“ Ez a „kebel“ pedig nem más, mint leideni
magyar kollegánk, ki ott fogyasztja az ég jóvoltából a
hollandusok sajtját, vaját, theáját, s a kit egy füst alatt
meglátogatni annyival kedvesebb kötelességünknek tar-
tánk, mert Leidennél legközelebb érjük az északi tengert.

A vonat hollandi pontossággal indult. Nem csepen-
nek, nem kiabálnak itt félóra hoszáig, mint nálunk;
mindenki tudja, vagy tudnia kell, hogy mikor és honnan
indul az ő vonata, s mikor az indulási perc elérkezett, a
vonat megmozdul, s már utban van, mikor egy füttyel
visszakialt, hogy „Isten áldja meg kenteket.“ Azután oszt'
rohan sebesen mint a villám, prúszkölve, dűbörögve,
csörömpölve kegyetlenül a számtalan hidon, melyek min-
den 25 lépésre váltakoznak. — Pár perc múlva, a mint

A pesti fatalság pedig Petőfi, Jókai, Nyáry ve-
zetése alatt proklamálta a híres 12 pontot, és
Petőfi „Talpra magyar!“-jának esküjét ezereként
dörögtek.

E napról írta Jókai:

„A menydörgés azt mondja: „le térdeidre
ember: az Isten beszél!“ A nép szava is megdör-
dült és mondá: „föl térdeidről rabszolga: a nép
beszél!“ Tartsátok tisztetben e napot, melyen a
nép szava először megszólalt. Márczius 15-dike az,
írjátok föl sziveitekbe és el ne felejtsetek.“

„A magyar nemzet szabadsága e naptól kez-
dődik.“

„A nemzet történelmében ez volt az epocha-
lis nap.“

Ünnepeljük meg kegyelettel e napok emlékéit.
Tegyük általánossá, kastélyban és a földmives kuny-
hójában egyaránt, a hazafias érzelmeiket, a béke
és szabadság elveit — s azon nagy férfiak emléke
iránti kegyeletet, kiket a Gondviselés azon nehéz
napokra adott e hazának.

Kell, hogy ez érzelmeik általánosok legyenek,
ne csak néhány hazafi keblében éljenek. — Kell,
hogy ismeretek legyenek a mult tanulságos, lel-
kesítő emlékei mindenki előtt. — Ha minden szív
egyenlően dobog a hazaszeretet, béke, testvériség
és szabadság igaz érzelmeitől. akkor méltó utódai
leszünk azoknak, kik a szabadságot — ha kellett
vérük árán is — ki tudták vívni.

— Az adózó közönséget figyelmeztetjük, miszerint
az adóintések oly községekben lakó feleknek, hol állami
postahivatalok vannak s hol a beérkezett leveleket kézbe-
sitik, ezután posta útján fognak kézbesíttetni. Ily közsé-
gek megyékben Nagy-Enyed, Gyula-Fehérvár és Balázs-
falva.

A kézbesítésnél tartozik a levélhordó a vétbizonyít-
ványt a czimzett által kelteztetni és aláírni, ha pedig
czimzettet nem találja, értesítést hagy nála, hogy adóintése
van. Ha az adóintést három nap alatt nem kézbesítheti,
azt a czimzett család valamelyik felnőtt s vagy serdült
tagjának, cselédjének adja át, s a bizonyítványt az által
írata alá. Ha a házhoz tartozó az aláírást megtagadja, a

levélhordó az intést azért ott hagyja, de a vétbizonyít-
ványra annak kinél hagyása és az aláírás megtagadását
feljegyzi, szintén úgy jár el, ha a czimzettet otthon kapja,
de az az adóintést átvenni vonakodik:

A nagyenyedi iparos társulatok értekez- lete az új ipartörvényjavaslat felett.

— Márczius 9—11.

Az új ipartörvényjavaslat méltó figyelmet kel-
tett az országban mindenütt. A közérdekeltség nem
hiányozhatott enyedi iparosainknál sem, kik az 1872.
VIII. törvényezikk hiányait, valahányszor csak al-
kalom nyílt, mindig orvosoltatni kérték. Most sem
mulaszthatták el fölemelni szavukat, különösen azon
kivánalmak főbb pontjai felett, melyek az országos
iparszövetség bizottmánya által a képviselőházhoz
benyújtott javaslatban foglaltattak. — Ince Sám-
uel indítványára szép számmal gyűltek össze f.
hó 9-én iparosaink és Kovács Gyula polgár-
mestert értekezleti elnökül kérvén fel, Ince Sám-
uel felolvasta a kolozsvári iparos értekezet fel-
iratát.—ajánlván elfogadásra.—Az értekezet ezzel
kapcsolatban a törvényjavaslat megismerését szük-
ségesnek tartván, a másnap értekezleten Török
Bertalan megyei főjegyző a kvalifikációra, az
ipartestületekre s a vásárookra vonatkozó különböző
javaslatokat előadta, s miután ugy ezekre, mint a
fegyencziparra vonatkozólag is a nézetek — bő-
vebb tárgyalás után — kicseréltek, azon kér-
dések, melyek a képviselőházhoz intézendő felirathoz
bevétessenek, megállapítottak. A feliratot Török
Bertalan m. főjegyző elkészítvén, az folyó hó 11-én
felolvastattat, elfogadtatott és beterjesztés végett
dr. Dárday Sándor orsz. képviselőhöz elküldetett.
A felirat szövege következő:

Mélyen tisztelt országos képviselő Ház!

Évek hosszu során keresztül hangzott kézműiparo-
saink panassa gazdasági helyzetünk hanyatlása, a
hajdan oly virágzó kézműiparos osztály vagyoni helyze-
tének, sőt képzetsége színvonalának stüledése — s ezzel
kapcsolatban a szükséges támogatás hiánya felett. Időről
időre, midőn csak alkalom nyílt, reá mutattunk azon té-

Urechet elhagyjuk, balra tér a mi vonalunk mig a má-ik
egyenes irányban halad Amsterdammak. A kép, melyet a
kupé ablaka jobb és bal felől szemeid előtt föltár, nem
annyira változatos mint érdekes. A meddig csak szemed
ellát, kellemes zöld szőnyeg borítja a földet, gazdagon át-
szöve ezüst csikokkal. E zöld szőnyeg a világ legzadagabb
legelője, s az ezüst csikok csatornák vizei. Bámulatos,
hogy milyen vizes ez az ország! Nem hiába ugy van a
tengertől elperelve, de szinte több is benne a víz, mint
a száraz. A vasut két oldalán gyönyörűen parcellázott
rétek terülnek el, s a mesgyét egy-egy szélesebb vagy
keskenyebb, de mindig beláthatatlanul hosszu csatorna ké-
pezi. A csatornák széle nagybárra fűzfával van beültetve,
melyek már mindentőlé barkásak, sőt levelesek is. A ré-
tet illatos, kövér fű verte föl, a télnek hidege nem tett
sok kárt benne, s irigylendő étvágygyal legelész rajta az
a tarka tehén-falka, melynek minden tagja fel van öltöz-
tetve meleg köpönyegbe, hogy az időjárás viszontagsága
meg ne ártson neki. Rendkívül az a gondozás, melyben
a hollandus teheneit részesíti; de meg is van a maga
látja, mert négy-öt tehén teje, vaja, sajtja behozza gaz-
dagon egy nagyobb számú család részére is az évi szük-
ségletet.

A vonat azonban halad folyton tovább; a kép nem
változik, csak a mikor egy-egy falu-város, vagy város-falu
mellett elhaladsz. Egy-egy ilyen csendes fészek csaknem
láthatatlanná válik a sűrű fásítástól, csupán a szentegyház
karsu tornya tör fel a magasba, csucsán a kereszttel s
Péter kakasával. Közbe-közbe egy-egy nagyobb csatornán
robog át a vonat, s láthatod ilyenkor mint követi egy-
másat hosszu, lomha sorban egész sereg terhes hajó; vitor-
láikat dagasztja a szél; a kormányos mereven áll a rud

mellett, komoran nézve maga elé; lábainál játszik két kis
csemetéje, kik vizen születtek, vizen nőnek föl, vizen fog-
ják leélni éltüket s vizen, — ha nem vízben — monda-
nak bucsut majdan e világnak. . . .

Mástól órai utazás és Leidenben vagyunk. Megvallom,
sok érdeklődéssel néztem e látogatás elé. Valami ugy vont
e városba. — Már iskolás gyerekek koromban, midőn még
Szolnokon, a barátok kertje alá a Tisza partjára jártunk
volt különböző tilalmas játékokat, mint lapdázás, gom-
bozás, tekezés stb. űzni, két dolog volt a mi érdeklődése-
met Leiden iránt felkelté. Egyik volt a leideni fegy-
verzett palaczk, melyet később egri, budai, hegy-
aljai, somlyai, érmelléki stb. név alatt is nagy
előszeretettel studiroztam, különösen ha jól meg volt töltve;
a másik Leideni János, a rajongó baptista próféta, a
ki test szerint való foglalkozására nézve pékmester
vala. És ez igen jellemzetes, különösen azért, mert a kik
itt Hollandiában az ő mesterségét követték, azok öröklék
egyszersmind az ő prófétai szellemét is. És ez igen ko-
molyan van mondva. Szándékosan vettem megfigyeléseket
e ezélből, és föltevéssem a legtökéletesebb igazságnak bi-
zonyult. A milyen eleme a magyar embernek a politizá-
lás, olyan a hollandinak a — dogmatizálás; s a mi
nálunk a politicus eszismadia, ugyanaz Hollandiában
a dogmaticus pék. Az összehasonlítás folytatását az
oivaók phantasiájára bízom.

Megörkezünk tehát Leidenben. A jóbarát már várt,
s szives „Isten hozott“-tal fogadott. A találkozás öröme
szinte leírhatlan. Hisz, csak a ki már kóstolta azt az örö-
met, mely a szivet mézédés árjaival eltölti, midőn honán
kivül azt az édes anyanyelvet hallja megcsendülni, mely-
nek párja nincsen széles e világon; csak az tudja felfogni

nyezőkre és körülményekre, melyek a várva-várt erőnyújtás, segélyezés helyett a magyar iparos osztály romlását idézték elő, oly annyira, hogy sok ipar-nem, mely még pár évtized előtt csak városunkban is százaknak nyújtott tisztességes megélhetési módot, mely lehetővé tette, hogy egy — a hazáért mindig minden áldozatra kész — élet-erős, virágzó iparos polgárság fejlődhesse, ma már a legsanyarubb, számban és erőben megfogyatkozott helyzetben siralmas képét nyújtja egykori virágzó helyzetének.

Nem a hazai gyáripar okozta ezt. Ha aránylag oly virágzó lenne hazai gyáriparunk, mint Angliában, Belgiumban, — vagy hogy még közelebb vegyük a példát: az ausztriai tartományok nagyobb részében jelen népességi viszonyaink között képzett magyar iparosaink életmódja, munkaereje és értelmi fejlettsége bizonyára megfelelően hasznára fordította volna a kedvező viszonyt, a mint hogy most külföldi gyárakban találunk enyedi iparosokat is alkalmazva, igen jó anyagi helyzetben.

Nagyobb panaszunk lehet hitelviszonyaink kedvezőtlenége, a szükséges tőke hiánya, egyes vám- és kereskedelmi szerződések hátrányai s főleg a minket kiválóan érdeklő romániai vám sorompóknál minduntalan tapasztalható zaklatások és visszaélések miatt. De a legnagyobb megátámadásokat közvetlen saját tűzhelyünkön, körünkben kell szenvednünk: a kézműipar viszonyok rendezetlensége, a képzettség nélküli kontárok gomba módra szaporodó tömege, — a helybeli iparosnak heti vásárok alkalmával az idegen árusok ellenében való védtelensége, — a vásárok folytonos szaporítása, s végül a fegyenczeknek a helybeli iparágak figyelmen kívül hagyásával való munkáltatása folytán.

Ily körülmények között a kézműiparosok helyzete oly égetővé vált, hogy a magas kormány által a mélyen tisztelt Házhoz benyújtott új ipartörvényjavaslat valóban már majdnem az utolsó órában kíván miúgy is súlyosbodó viszonyainkon segíteni.

E javaslat immár a képviselő Ház közgazdasági bizottsága által tárgyalatik. E tárgyalások menetét, a kifejtett nézeteket feszülten lesi nemcsak Magyarhon egész iparossága, hanem mindenki, ki a magyar ipar fontos kérdése után érdeklődni tud. — Elismeréssel, örömmel fogadtuk a hozott határozatok legtöbbszörét, mert megegyezik az iparosoknak az országos iparegyesület által kifejezett óhajával, hanem azért is, mert látjuk, hogy a képviselő Ház bizottságának nagy többsége kellő figyelemre méltítja az iparosok valódi helyzetét.

Erre mutat az iparosok képesítése tekintetében hozott határozat, melynél azonban a 2 évben megállapított gyakorlati időt 3 évben óhajtjuk és kérjük megállapítani, mivel a rövid tanoncképzési idő alatt az ipar önálló vezetésére szükséges gyakorlatosságot megszerezni a legtöbb iparágban lehetetlen. — Szintén örömmel üdvözljük a heti vásárok alkalmával a helybeli iparosok számára javasolt előnyt is, melylyel a törvényjavaslat 44. §. bővítve lett. Nézetünk szerint szükséges, hogy a törvényjavaslat IV. fejezetében tervezett ipartestületek létesítése, az országos iparegyesület javaslata szerint, kötelezőleg mondassék ki, már csak azon fontos feladatnál fogva, melyeket az iparosok s a fogyasztók közönösen érdeklőben is hatáskörében teljesítenie kell.

Óhajtjuk a fegyencipar rendezését oly módon megoldatni, hogy a fegyvertüzekben csakis azon iparágak

műveltesse, melyek az iparhatóságok által a helybeli és vidéki iparüzéssel ellentétben állóknak, avagy károsoknak nem ítéltetnek.

És végül: kérjük a tulmervben megszorított országos vásárok számának leszállítását, a vásárjog s a vásárügy rendezését.

Mélyen tisztelt képviselő Ház! Nem volt szándékunk a törvényjavaslat minden pontjához észrevételeket fűzni, annál is inkább, mivel hisszük és reméljük, hogy a mélyen tisztelt Ház bölcsessége a magyar ipar fejlesztetése végett észszerűnek talált nézeteket magáévá tenni s a magyarországi kézműipar érdekeit szemelőtt tartani fogja. De azon, igen fontos pontozatokat, melyeknek el- vagy el nem fogadásától fog függeni az új javaslatnak általunk óhajtott eredménye, — s melyek a mélyen tisztelt Ház közgazdasági bizottsága által is, mint főelvek el lettek fogadva, — azért tartottuk kiemelendőnek, hogy azokat, mint az iparosok főhajátáit magában foglaló pontokat a mélyen tisztelt Ház az országos iparegyesület, illetőleg a Ház közgazdasági bizottsága javaslatai szerint elfogadni s törvényerőre emeltetni, kérelmünk többi részére, jelesen az országos vásárok rendezésére nézve a nagyméltóságú m. kir. kormányt javaslatlétre utasítani méltóztatassék.

Mely kérelmünk után a legmélyebb tisztelettel maradunk az országos képviselő Háznak

a nagyenyedi iparosok ipartársulatának N.-Enyeden 1884. évi márczius hó 10-én tartott közös értekezleti gyűléséből

legalázatosabb szolgálai:

Kovács Gyula,

polgármester, az értekezlet elnöke.

Dunai Albert,
lakatos és kalapos t. s. elnök.

Wolferth József,
asztalos t. s. elnök.

Veesel Ferencz,
csizmadia t. s. elnök.

Straub János,
mészáros t. s. elnök.

Incze Sámuel,
timár t. elnök.

Mátyás Lajos,
kerékes, kovács t. s. elnök.

Üveges András,
fazakas t. elnök.

Kaul János,
szabó t. elnök.

Az erdélyrészi építési iparágak fejlesztése.

(B.) Az új ipartörvényjavaslat tárgyalása alkalmával a képviselőház közgazdasági bizottsága elfogadta a kvalifikáció elvét és megfelelő következetességgel kereszttul is vitte a javaslaton ezen szellemben szükséges módosításokat. Ha — a mint remélhető — a képviselőház is magáévá teszi a valóban kiváló aprólékosággal és alaposággal tárgyalt javaslatot, egyedül az iparosokon fog állani, hogy oly fokra emeljék a magyar ipart, a minőnek a számos versenytárs között — életképessége szempontjából is — lennie kell.

Szellemi művelődés és gyakorlati képzettség még fokozottabb mérvben szükséges ezután, mint jelenleg, midőn egy forintot meg lehetett venni a kvalifikációt a — műhelynyitásra, a nélkül, hogy inaskodott, vagy éppen segédeskedett volna az illető „czég-tőnök.” És ebből a szempontból nem lehet eléggé méltányolni minden oly intézkedést, mely a jövő iparosainak a kor folyton fejlődő kívánalmainak megfelelő kiképzést óhajt adni.

Az építési ipar az erdélyi részekben néhány év óta nagyobb lendületet vett. Eddig csak a szükségesegek, néha

még a kényelemnek is megfelelőleg építettek, de az izlésre, művészi kivitelre csak a közelebbi időkben kezdtek többlet adni. Régebbi középületeink s a magánosok lakásai között aránylag csak kevés van olyan, melyben az építészet izléses, stilszerű formáit szemlélhetjük. — Nem szólnék Enyedről, mert hiszen itt a forradalom után örvendettünk, ha egy egyszerű hajlékot kerithettünk az elpusztult város romjai között; nem hozzuk fel pl. Gyula-Fehérvárt, hol a fejlődés és rendezés nehéz munkái szintén csak újabb keletűek, — hanem utalunk Kolozsvárra, Maros-Vásárhelyre, Nagy-Szebenre, szóval azon helyekre, melyeket a forradalom nem tett tönkre, nem rombolt össze; és kérdjük: 1870. előtt hány szép, izléses modorban épült magánépület birtak? míg ellenben csak a közelebbi 6 év alatt valóban elismerésre méltó haladást tapasztaltunk ugy ezen városokban, mint általában az erdélyi részekben — és így Nagy-Enyeden, Gyula-Fehérvárt, sőt még a havasi vidékek városában, községeiben is. Jobbnál jobb építészeti telepednek le, kik tőkepénzsek segítségével a csín, stíl és kényelem dolgában jeles műveket alkotnak.

Az építési ipar fejlődésével az építési kedv is általánosabb lett s még inkább az fog lenni, ha közgazdasági viszonyaink javulnak. De az is igaz, hogy az erdélyi részek ifjai közül aránylag kevesen adják magukat az építési ipar fejlettebb kívánalmainak megfelelő alapos tanulmányra, pedig az új ipartörvényjavaslat ez iparágat az engedélytől függő mesterségek közé sorolja s ennél fogva bizony a kőműves legények nem lehetnek oly könnyen „építészekké”, mint eddig.

Örömmel látjuk tehát a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium azon intézkedését, melynél fogva éppen az építési ipar fejlesztése végett Kolozsvárt Maetz Frigyes építész üzlettelépén egy faipari, a Dietrich-féle gépgyárával kapcsolatosan pedig egy vasipari tanműhelyt állított fel, és a faipari tanműhelyben 5, a vasipari műhelyben 6 növendék kiképzetéséről gondoskodik. — Felhívta továbbá a törvényhatóságokat s ezek útján a községeket, hogy gondoskodjanak oly alapítványok szerzéséről, melyek által évi 200 frt segélylyel kellő képzettséggel bíró növendékek neveltesse.

A kiadott program szerint Maetz ipartelepén a tanfolyam kiterjed a kőműves, kőfaragó, ács, asztalos iparra, képfaragásra, műasztalosságra és esztorgályosságra, kő és cement öntésre, kovács, lakatos és műkovács munkákra. A tanfolyam 4 évig tart. Felvételnek legalább 14 éves gyakornokok, kik legalább 2 areál vagy gymnasialis osztályt végeztek. A gyakornokok lakásban, fűtésben, világitásban és élelmezésben részesülnek, melyért az első évben havonként 18 forint fizetendő. A következő években élelmezés és oktatás ingyen jár, s az utolsó tanév gyakornokai csekélyebb fizetésben is részesülnek. — Az oktatás elméleti és gyakorlati.

A Dietrich-féle tanműhelyben középiskolát végzett ifjak vétetnek fel 3 évre, hol a gépkészítéshez és gyárvezetéshez szükséges elméleti és gyakorlati ismeretekben nyerne oktatást.

Ezen ipartelepek a legjobb alkalmat nyújtják tehát az iparos képzésre; óhajtjuk, hogy városaink, módosabb községeink, de főleg a tehetősebb ipartársulatok ragadják meg e módot a magyar építési ipar fejlesztése tekintetéből, melyet egyelőre áldozatokkal is szükséges támogatni.

LEVELEZÉS.

Csekelaka, 1884. márcz. 12.

Ugy hiszem szivesen látott vendég lesznek a „Közérdek” hasábjain, ha megynének, a központtól kissé távol eső eme kisded községéből is megírok egyet-mást.

Régebben ha Csekelakából az ember ki akart menni, egy kis világot látni, főleg az őszi és tavaszi esős, sáros időkben, be kellett az üres szekérbe is négy ökröt, vagy legalább is 4 tehenet fogni, s ha egy gádzától az nem telt ki, szövetséget kötött egy mással, aztán a szekér mellett gyalog kutyagolni, itt-ott neki vetni a vállat a lőcsnek s tasztani viribus unitis a szekeret egész erővel fel a hegyen, s néhol még a lejtőn is, így aztán ha pikallatkor elindult az ember, úgy dél felé, igavonó állat, ember teljesen kimerülve a fáradságos munka miatt, elérkezhetett a csuesi tetőre, honnan megláthatta a Maros és Aranyos mentének elterülő szép vidékeit. Pedig ez csak akkora távolság, hogy jó utban egy félóra alatt ezen utat könnyen meg lehet tenni. Ez régebben volt így. Ma hála Istennek Csuestől Csekelakáig, Csekelakától Ludasig kavics-csal megrakott utak vannak, s így mi is közelebb jutottunk a nagy világhoz. Igaz, hogy azoknak minősége még most is sok kívánni valót hagy fenn, de bizunk újonnan választott szolgabíránk Imecs Domokos ur ismert erélyében s ebben bizva reméljük, hogy a még meglévő hiányokon is segítve leendő. Lesz is gondunk, hogy igen tisztelt szolgabíránk becses figyelmét utainkra felhívjuk.

Előttünk, mint olyan gabona termelésből élő néplött igen örvendetes dolog az, hogy őszi vetéseink a leg-

egy ilyen találkozás gyönyörét. Istenem! mily szép is ez a magyar nyelv, melynek a prózája is zene. Nem nemzeti elfogultság mondhatja ezt velem, hanem sok oldal tapasztalaton s összehasonlításon nyugszik ítéletem. Hiszen magam is gyönyörrel élvezem nem egyszer a külföldiek bámulatát, melylyel nyelvünk zengzetessége és szépsége előtt hódoltak. Többször felkértek Utrechtben, hogy mondjak valamit magyarul, s midőn Petőfinek egy lágy és olvadékony szerelmi dalát előadtam, bár egy szót sem értettek belőle, az érzelmeik tüze még a hollandusok kedélyét is ömleltet. Az sem utolsó dolog, a mi az őszön Amsterdamban történt velem. Egy „tramway”-ban ültünk, a kiállítás felé igyekezve, s élénken beszélgettem barátommal. Egyszerre csak egy igen előkelő külsejű uraság, ki leányával velem szemben ült s feltűnően figyelt beszédünkre, oda fordul hozzám s így szól:

— „Pardonnez, Monsieur! Quelle langue parlez-vous?” (Bocsánat uram, micsoda nyelven beszélnek önök.)

— „Nous parlons le Hongrois, Monsieur.” (Mi magyarul beszélünk, uram.)

— „La langue de Petőfi!” kiáltott ő. Csak hogy meg nem öleltem ott nyilvánosan örömömben, Beszél azután sokat, hogy ő mennyire bámolja Petőfit, mennyire becsüli a magyarokat stb. de látván, hogy francziánul kissé terhére esik, hollandusra fordítam a társalgást, a mikor meg ő jutott annyira, hogy szinte összevissza ölelt, a miért az ő anyanyelvét olyan „zuiver” (olv. zöjfer-tisztán) beszélem.

Mindennek a summája pedig az, hogy nagyon örvendtünk a találkozásnak, s meg is indultunk rögtön a városba. Leiden még Utrechténél is sokkal ódonabb színe-

zettel bír. A házak csak nem mind a XVI-ik és korábbi századokból valók, s falaik a régiségűtől — mint a jó tajték-pipa a sok szivástól — oly feketék. A város nagy, de üres. Nagyobb helyen fekszik mint Utrecht, de csak félnyolc lakója van. Megyünk vagy öt perezig, a mikor egy széles, lombán mozgó esaternához érünk, melynek vize mintha kékfestőtől eresztették volna ki, vagy a világ valamennyi tintáját beleöntötték volna, olyan fekete volt. — „Ez a Rajna,” mondja barátom. — A Rajna!?! kiálték én, s kétkedőleg ráztam fejemet. — „Ez volna a vidám lejtésű, bájos tekintetű Rajna, melynek két vizében annyit gyönyörködtem, melyet, míg Schweiz határain csörögnek habjai, folyékony saplicznak tartanál, s melyet még több száz mértöldnyi futás után is tükörül választott Loreley, hogy bájait abban nézgesse!” Végre is el kellett hinned, hogy ez ugyanaz a Rajna, csak hogy a hosszú utban elfáradva, összetörve, arcának ékességét elveszítve fáradtan érkezett meg ide, már csak alig vándoroz tovább, egy két órai ut még — s elnyeli a megsemmisülés tengere, a hol többé meg men ismered, melyik cseppet adta a Rajna, melyeket a Maas, melyiket a Themse, melyiket az Ysel . . . mindegyüvé folyva elvesz a tengerben.

Pár perecz mulva megérkeztünk leideni kollegánk lakására, a hol az utnak fárasztó nyugodalmát kipihenve, megállapítottunk tengeri kirándulásunk programját. — Erről azonban kedves olvasó, ha te is úgy akarsz, majd a jövő számban bővebben. Most Isten velünk!

Nagy Zsigmond.

(Vége következik)

szabben telettek s így, ha a tavaszi időjárás is kedvező lesz, elvégre egy jó aratásra van kilátásunk. Azért, hogy a nagy világtól kissé távol lakunk, hébe-korba foglalkozunk mi is egy-egy kevés politikával s miután most a követválasztási mozgalmak kezdenek előtérbe lépni, mi is kezdünk figyelni, hogy a marosújvári választó kerületről miket suttog a hír szellője. Ugy halljuk, hogy nálunk is lesz szabaddelvű párti, egyesült ellenzéki, függetlenségi s talán még dákóromán jelölt is. Ugy halljuk, hogy mostani képviselőnk br. Kemény Géza nem szándékozik többé a képviselői mandátumot elvállalni s helyét az irodalmi működéséről előnyösen ismert br. Kemény Eudrének hajlandó átengedni. Mindezek azonban még csak hírek, melyeknek valósultságáról jót állani nem merünk.*)

Egy igen örvedetes társadalmi mozgalmunkról értesíthetünk még e beces kis lap t. olvasó közönségét. Ugyanis ujonnan választott ifju ref. lelkészünk tiszt. Vinczi Domokos ur közösgünk ifjait összegyűjtve s őket a tél folytán nagy kitartással tanítgatva, belőlük egy olyan életre való kis énekkart szervezett, mely méltó díszére van nem csak közösgünknek, de bizonyára díszére lenne sok más mieinknél sokkal nagyobb közösgéknek is. Csak akarat és kitartás kell, és sok szépet és hasznos lehet létrehozni. Csak nem kell elesüggenni népünk fogékonyága és hajlama felől a szép és nemes iránt s az óhajtott jó eredmény nem marad el. A közel multat némely tekintetben nem soroljuk közösgünk életében annak szerencsés epochái közé. Meg voltak annak okai, melyeket nem kívánok felemlíteni, de bizunk a jövőben, bizunk ifju lelkészünk buzgó tevékenységében s reméljük, hogy az ő buzgó tevékenységének sikerülend a nálunk botránnyosan elhanyagolt nevelés ügyét életre kelteni, mi a hasznos mellett sok szépnek és nemesnek magvát rejti magában.

L.

CSARNOK.

Az elkobzott első humoristikus magyar naptár.

A szabadságharc lezajlása után az önkényuralom vasvesszejével sújtá az elárvult hazát; körlehetetlenül éreztette hatalmát a társadalom minden rétegében; behatolt a családi szentélybe, hogy a meg itt-ott megmaradt emlékeket is elfojtsa, csirájában megfékezze a gondolatot, az eszmék szabad róptének gátat vetett, rablánczra fűzte a szabadon gondolkodót; a sajtószabadságot pedig guny tárgyává tette, midőn önkényes elkobzások által megakadályozá a szabad szellemű termékek megjelenését. A német kormány jól tudta, hogy nyelvében él még csak a magyar; azért legféltettebb kincsét, a nyelvet támadta meg. Az irodalom a zsarnoki hatalom kegyelméből élt, tengett; nem volt szabad a gondolatok nyilvánítása, csak lopva, sorok között ha mit beszempészthettek az egymást megértő magyar lelkek és szívök gyönyörűségére.

Ily korban jelentek meg az elmult szomorú napok visszaemlékezései, míg az irigy szem is fölfedezé s a roszkaratu utólagos censura elkobzá. Minél szigorubb volt a tilalom, annál inkább igyekeztek azt írónk kijátszani, a mi azonban csak igen ritkán sikerült. Így jött létre 1850. végén egy humoristikus naptár, melyet azonban, mielőtt szétküldhették volna, elkoboztak. Emich Gusztáv kiadásában jelent meg ezen birtokomban lévő talán egyetlen példány, melynek czime „Népszereu naptár. Mindazok hasznára, a kik az 1850. év után Magyarhonban még magyarokul megmaradtak 1851.“ Czímkép: egy aillás kardos, kifent bajszu magyar ember, ki félre csapván kalapját, a kép alatt lévő következő motótt mondja: „Ne szomorkodj, légy vig! Nem lesz ez mindig így!“ Következnek a naptárreszek és jegyekmagyarazata satirikus hangon; ezután az év minden napjára jeles mondasok és humoristikus jóvondelések vannak, melyek közül álljon itt néhány izelítől:

Három magyar ember tudományos utazásra indul, hogy felkeresse honját e hazában!

Telegrafi tudósítás Uj-Yorkból, hogy Sobri Józsi megunván az amerikai gyógyszerészséget, régi hazájába visszakészül, előbbi hivatalát folytatni.

Budapest és Bukarest városnevek hasonlatosságából egy pozsonyi tanár kibetűzi, hogy mind a magyar, mind az oláh valóságos szláv eredetű.

A nyulak vadászatot tartanak a lefegyverzett emberek ellen, és sok rókát és kétéltű állatot fognak. A bakivést még nem tanulták el.

„Kaparj kurta neked is lesz,

Ha tőled az erősebb mindent el nem vesz.“

Egy rokkant honvéd az utczán halva találatik szállásának kapuja előtt, hova nem tudott bejutni, mert egy keze sem volt.

Az alareczok viselése, mely eddig csak titokban divatozott, nyilvánosan is megengedetik.

A svábhagy megmagyarítja magát. Több svábhogár czikket ir ellene az „Allgemeine Zeitungban.“

Egy üstökös csillag akar megjelenni; de bokrértája visszaparancsoltatik.

*) Ez utóbbi hír alapos.

Szerk.

Vig élet van. Budapestben több magyar embert meg-tánczoltatnak.

Az újságok rendkívüli tüneményül hirdetik, hogy Magyarhon fővárosában nyilvános báiban magyart is tánczoltak.

A Balatonon nagy lék vágatik. A fogások sejtjén a szándékot, testökkel akarják a rést oltalmazni, s tömegestől elfogatnak.

Egy magyar ember felszabadit egy horvátot, jól tart egy tótot, felnevel egy oláhot, házába fogad egy ráczot, barátságot iszik a némettel s hálából mindnyája által lekapanyeleztetik.

A sirások alázatos jelentést tesznek, hogy a bpesti temetőknön tökéletes esend, rend, béke és siri nyugalom uralkodik.

E napon a „Pester Zeitung“ megessi a magyar kenyeret és megissza a magyar bort, a nélkül, hogy a magyar nemzetet káromolná.

Kassán a drabontok befognak egy öreg asszonyt, mivel szemeit pápa szemmel fölfigyerezve találták.

Egy vén tisztviselő kinos aggodalomban van, mert gondatlan szája ezt a szót találta kiejteni hogy: országgyűlés.

Chinában egy honpolgár mint felségsértő halálra ítéltetik, mivel a honboldogító napját, a császár sugárzó arczát meglátván, ijedtében hátára esett és nem hasára.

Egy magyar ember Északamerikába vándorolt barátjának hozzá küldött leveléből megkapja — borítékot.

A virágok nyílnak, a madarak dalolnak, a nélkül, hogy az illető hatóságoktól előre engedelmet kértek volna.

Az ágostai Allgemeine Zeitungban értekezés jelen meg annak bizonyítására, hogy Magyarországon tulajdonkép nincs is magyar ember.

Zalában egy jókedvű társaságot befognak, mert azt énekelte: Megvirad még valaha, nem lesz mindig éjszaka.

Nagy utezai zaj egy szakácsné miatt, ki kosarában rákot, ugorkát és patogatott tengerit visz.

Némely magyar író torzképeket ad ki egy távollévő forradalmi férfi ellen, kinek egykor kezeit csókolta.

A legyek óvást tesznek azok ellen, kik őket szemteleneknek nevezik.

Egy háziur, egykor hausknecht, kiveti szállásáról egyik lakosát, a ház egykori birtokosát, mivel nem tud fizetni.

Az élőfák óvást tesznek a hernyók szaporodása ellen. A hernyók annál dühösebben rágják a leveleket.

Egy nagyszabonyos tudós férfi megmutatja, hogy Magyarországon sohasem létezett. A százok mind elhiszik.

Az év minden hónapjára hasonló irányu magyarazatok vannak és ezek után rövidebb, hosszabb humoreszkek következnek megfelelő képekkel illusztrálva. Szilágyi S. állítása szerint ezen naptárt Buljovszky Gyula, ki a naptárreszt írta, és Vas Gereben szerkesztették.

Ezen éles gunnyal irt első humoristiko-satirikus naptárunk eléggé jellemzi a kort és abban az embereket, kik más fegyverrel nem rendelkezvén, az élez nyilaival szórták vissza a méltatlan bántalmakat.

(„Hazánk.“)

VEGYES HIREK.

— Városi közgyűlési meghívó. Folyó hó 17-én d. e. 10 órakor városi képviselői közgyűlés s ezt megelőzőleg 16-án d. u. 5 órakor előértekezlet fog tartatni a városház üléstermében. Ezen közgyűlés tárgyai lesznek: 1. Belügyminiszteri rendelet zavargások megakadályozása czéljából. — 2. Földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszteri felhívás a kolozvári fa- és vasipari tanmühelyhez ösztöndíjak alapítása végett. 3. Alispáni felhívás a cs. kir. katonai nevelő s képzőintézetek, valamint a honvédségi Ludovika akadémia pályázatainak közhírré tétele végett. 4. A honvédlaktanya építése felett vállalkozó Szalai Ferenczel kötött építési szerződés bejelentése, s az ezzel kapcsolatos kölcsön ügy. 5. Tanács jelentése a városi földrészelek haszonbérbe adása tárgyában. 6. A mult évi egészségügyi jelentés beterjesztése. 7. Bányai-féle földek eladásáról szerkesztett kötvény jóváhagyási záradékkal való ellátása. 8. Az 1879. évről szerkesztett erdészeti számadás felülvizsgálatáról felvett jegyzőkönyv előterjesztése. 9. Ifj. Veress Miklós kérése a fürdőutczában átengedett 17 □-öl helyért kárpótlásul 9 drb. sasfa iránt. 10. Fehér Poldi karnagy fizetésemelés iránti kérése. 11. A képviselő testületi bizottságok megalakítása. 12. Két üresedésbe jött „tinódi nyil“ kiosztása. Nagy-Enyed, 1884. márczius 14-én. Kovács Gyula, polgármester.

— Br. Kemény Endre a marosújvári képviselő választó kerületben képviselő jelöltül fog fellépni, miután br. Kemény Gejza jelenlegi képviselő vissza lépni szándékozik. Mindazok, kik br. Kemény Endre kiváló tehetőségeit ismerik, kétségtelenül csak üdvözölni tudják ezen elhatározásáért.

— Az új bányatörvény előkészítése czéljából összehívott szakértekezlet f. hó 10-én tartott ülésén Hegedűs Sándor, Lukács László és Zsigmond Vilmos felszólalása

után kimondotta, hogy az abrudbányai-vevesspataki bányamegye viszonyai jövőre is külön statutumok által lesznek szabályozandók.

— Gyűlés. Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya a megyei gazdasági egyesületek a jövő évi budapesti országos kiállításra az erdélyrészi mezőgazdasági termékekből rendezendő collectiv kiállításhoz leendő csatlakozásra igen előnyös feltételek mellett felkérvén, a m. gazdasági egyesületnek, illetőleg megyénk gazdáinak e gyűteményes kiállításban részvétele elhatározása feletti tanácskozás és megállapodás végett folyó hó 16-án d. u. 3 órakor, a megyeházánál választmányi gyűlés fog tartatni.

— Neerolog. Csügedi Papp János nyugalmazott m. kir. törvényszéki bíró folyó évi márczius 11-én, életének 63-ik évében bevégezte földi életét. Temetése e hó 12-én délután 3 órakor volt. Nyugodjék csendesen!

— A nagyszabonyi gyilkosság ügyében igen fontos eset történt. Kleeberg vallomása alapján Marlin ügyvédet, az egyik gyilkos atyját elfogták. Állítólag ő adott volna utasítást a rablásra és gyilkosságra még egy megelőző alkalommal, midőn a terv nem sikerült.

— Uj könyvek, melyek Wokál János könyvkereskedésében Nagy-Enyeden kaphatók: 1. „Oroszország és hazánk.“ Irta dr. Thallóczy Lajos, a szöveg közé nyomott 41 képpel, Dörre Tivadartól. Ára 2 frt 50 kr. — 2. „A honfoglalás kezdete és befejezése.“ Irta Csudaj Jenő. Ára 50 kr. — 3. „Eszterházy Miklós nádor életrajza.“ Irta dr. Márki Sándor. 20 kr. — 4. „Wesselényi Ferenc nádor életrajza.“ Irta dr. Márki Sándor. 20 kr. — 5. „Czuczor Gergely.“ Irodalomtörténeti tanulmány, irta Kóhalmi-Kleinstejn József. 20 kr. — 6. Logika és a philosophia encyklopaediája. Lotze Hermann előadásainak dictatumai. Fordította dr. Kármán Mór. 1 frt 20 kr. — 7. Gróf Teleky Sándor „Természet után.“ Humoros elbeszélések. 1 frt 50 kr. — 8. „Ezeregy éjszaka.“ Teljes kiadás a legjobb kulfők után. 1 füzet ára 25 kr. — 9. „Az utolsó remete.“ történeti regény a forradalmi időből. Irta Homorod. A jövedelem negyedrésze a csángók javára fordítatik. Ára 2 frt. — 10. „Ruth.“ Regény, irta Beniczky Bajza Lenke. 1 frt. — 11. „Szendike álma.“ Regény a lengyel forradalom korából. Irta Jablonkay Géza. Ára 80 kr. — 12. „Néhány szó szarvasmarhatenyésztésünk érdekében.“ Irta Gothard Sándor. Ára 20 kr. — 13. „A gépész kalauza.“ Fűtők, gőzgépörök, kezdő gépészek, építészek, mérnökök, gyártulajdonosok, gépmühelyek, műszaki tanintézetek és hatóságok számára. C. T. Scholl műve nyomán, a magyar viszonyokhoz alkalmazva írta Liszkay Gusztáv. 422 eredeti ábrával. 1 füzet ára 40 kr.

— Nádor Kálmán könyvkereskedésében (B.-Pesten, Károly-kört 8.) megjelent az „Ezeregy éjszaka“ teljes kiadásának 1-ső füzeté. E mű, melynek nagy részét már félszázad előtt kosorus költők, Vörösmarty Mihály is lefordította, mely azonban a könyvpiacról régóta letűnt, mindenesetre lézagot pótol irodalmunkban. Mint az egyszerű, de csapongó képzelődéssel szőtt keleti költészet egyik legremekesebb terméke, kellemes olvasmányul ajánlható a legműveltebb osztálynak ugy, mint a nép számára. A füzet kiállítása — a Franklin-társulat nyomdájához méltóan, izléses és díszes képekkel ellátott. — Az egész mű min'tegy 36 füzetből fog állani, egy füzet ára 25 kr. s előfizetes utján is megrendelhető. Megrendelhető Wokál Jánosnál Nagy-Enyeden.

— Uj zeneművek. Táborosky és Parsch zeneműkereskedésében Budapestben megjelent: „Elegáns csárdások“ 3-dik füzet. (A mi házunk felett... Csicsóné galambem... Kalapom csurgóra... Csösz vagyok én... Likaci... Sarkantyú csárdás.) Zongorára átírta Ábrányi Kornél. Ára 1 frt. — Megrendelhető Wokál Jánosnál Nagy-Enyeden.

— A részeg ludak. Furesa eset történt Rigyczán egy gazda ludjaival. A hordóból elfogván az ürmös, az aljában levő szeszszel teli szőlőt a szemétdombra vetették. A baromfi-udvar ludjai neki rontottak a szőlőnek s úgy megrészegedtek, hogy mozdulatlanul heverték a földön. A csaléd döglöttnek gondolván a libákat, hogy legalább a toll ne vesszen kárba, azt a nagyjából lekoppasztotta s a libákat kidobta egy árokba. Másnap reggelig a ludak kialudván részegségüket, egész meztelen állapotban, mint kétlábu tollatlan állatok nagy gágogva visszajöttek az udvarba.

— A dinamit Franciaországban. a táviratunkban már jelzett esetről a következő részleteket jelentik Párizsból: Szombaton este Lyonban egy hordár következő című kis ládát adott fel: „A monseigneur le comte de Paris en son hotel, rue de Varenne.“ A felirat, mely olyan volt, mintha nyomtatva lett volna, gyanut keltett s a rendőrség a ládát felnyitotta és pokolgépet talált benne Ugyanaz nap a lyoni vámbivatalban egy dinamittöltény szétrobbant és két pénzügyőrt megsebesített, az egyiket halálosan. A párisi grófhöz címzett láda közönséges desz-

kából volt. Feladól valami Becker nevű egyén volt be, jelentve a Rue des Fauillausban; de sem ilyen nevű ember, sem ilyen nevű utca nincs. A czimen az volt felírva, hogy a láda selyemmintákat s rézarukat tartalmaz. A hordár, ki az indóházba vitte a ládát, azt mondja, hogy a ládát s a szükséges pénzt egy ismeretlen, jól öltözött, szemüveges embertől kapta feladás végett. A vizsgálatot nagyban folytatják.

KÖZGAZDASÁG.

A vajkészítés mestersége.

A vaj minősége nemcsak a tej minőségétől függ, hanem attól is, hogy miképen állítatik elő a tejből a vaj. A helyes vajkészítési mód elveit a tudomány már rég megállapította; ezen elvek megtanulása nagyon könnyű, alkalmazásukhoz nem kell különös ügyesség és mégis azt tapasztaljuk, hogy a piacra kerülő vaj túlnyomó nagy része nem helyes módon készült és azért nem oly értékes, mint lehetne.

A tejelő állatoknak eszserü tenyésztés által való javítása, helyes takarmányozás, a tehének helyes ápolása, fejése stb. még mind nem elég a vaj kitűnő minőségének biztosítására, magának a vajkészítésnek is helyesnek kell lennie. — A vaj rossz minőségének leggyakrabban a vajcsináló tudatlansága és ügyetlensége oka. A legjobb husból is rossz ételt csinál a rossz szakács.

Hogy mily előhaladás lehetséges e téren, világosan mutatja Dánia példája. Tudjuk, hogy 30 évvel ezelőtt Dánia csak kevés vajat exportált és a dániai vaj minősége is alantabb állt az irlandi, francia, holland és német vajnál. Most Dánia tejjelgazdagsága az első helyet foglalja el Európában és a vajkészítést illetőleg pedig a világ összes népei tanulhatnak a dánoktól.

Mi okozta e nagy haladást? Tényeket beszélünk. A dán kormány erőlyesen kezébe vette az ügyet. A koppenhágai kir. gazdasági intézetben fiatal lányok kiképeztek a vajkészítésben. A földművelési iskolákat szaporították és tudós férfiak megbízattak, hogy tanulmányozzák a tejet és annak felhasználási módját. Kiállítások, felolvasások rendezettek.

1856 ban azon fiatal leányokat, kik a tejgazdaságban ki akarták magukat képezni, a dán országos gazdasági egyeslet egy külön e célra alkalmazott tanár által oktattatta.

Az ismeretek terjesztésének egyik hatalmas módja az volt, hogy a jobb gazdaságokban tanoncokat helyeztek el, kik e gazdaságokban ugy elméleti, mint gyakorlati ismereteket szereztek. 12—15 hónapig minden munkában részt vettek, ugyanazt a munkát százszor is ismételték, ugy, hogy a tejgazdasághoz szükséges ismereteket és ügyességeket teljesen elsajátították Minden évben körülbelül száz fiatal egyén képeztetik így ki.

A siker csak lassan és fáradságosan éretett el, de eléretett. Dánia — ez a kis állam — 1858. óta több mint 20 000 forintot áldoz évenként egyedül a tejgazdaság emelésére. Ehhez még a gazdasági egyesületek és más magán vállalatok is tetemes összegekkel járultak. Ezen kívül maguk az egyesületek és magán férfiak is nagy mérvben közreműködtek a tejgazdaság emelésére.

A siker valóban nagyszerű is. Most még csak azt akarjuk megjegyezni, hogy Dánia példáját most nagyban készülnék követni az — amerikaiak. „Mi” — írja egy amerikai gazdasági lap — „azokat a nagyszerű sikereket, melyeket Dánia tejgazdasága elért, szintén elérhetjük. A mit Dánia majdnem egy fél század alatt ért el, azt mi egy pár esztendő alatt elérhetjük, mert az Új világban egy esztendő annyi, mint az Ó-világban tíz. Ha mi amerikai erélyünkkel és lelkesedé-

sünkkel hozzá fogunk a dologhoz nagyon rövid idő alatt az Egyesült-Államokban lesznek a világ legjobb vajkészítői.”

És már több államban hozzá fogtak. A dániai eljárást veszik mintául, de csak lényegében. A részleteket az amerikai viszonyok szerint módosítják. Meglehetünk győződve, hogy nem fognak sokat tanácskozni, hanem „nagyon rövid idő alatt az Egyesült-Államokban lesznek a világ legjobb vajkészítői.” (G. L.)

— **Piaci árjegyzék.** Nagy-Enyed, 1884. márczius hó 16-ról Hectoliter tisztabuza 6 ft 25 kr. Rozs 4 ft 25 kr. Elejybuza 5 ft 50 kr. Törökbuza 4 ft 25 kr. Zab 3 ft 25 kr. 100 klgm széna 4 ft 80 kr. 1 klgm marhabús 44 kr. 1 klgm disznóhús 48 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:
Dr. MAGYARI KÁROLY.
TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.
ELADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Szám 66—1884.
b. végr.

Árverési hirdetés.

Alóírt kiküldött végrehajtó ezennel közlé teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszéknek 1266—1884. számú végzése alapján, a nagyenyedi kir. járásbírósnak 749—1884. számú kiküldetésével tövisi Csues Márku esztendőegéből holti vegyes árucikkek stb.-ből álló ingóságok, melyeknek becsértéke 7919 forint 70 kr, Tövisen az üzlet helyiségében 1884. április 2-án reggeli 9 órakor s következő napokon elárvereztetnek.

Venni szándékozók oly megjegyzéssel értesítettnek, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen legelőbbet igézőnek becsaron alól is el fognak adani.

Vevők kötelesek a vételért készpénzben azonnal lefizetni.
Nagy Enyeden, 1884. márczius 13-án

Gajzágó Simon,
kir. jbirósági végrehajtó.

Egyedüli legjutányosabb és legjobb megrendelési mód!

Az itt felsorolt árucikkek és munkák a megnevezett első rendű czégektől a legjutányosabban és a legbiztosabban egyedül és kizárólag a

„NEMZETKÖZI HIRDETŐ”

szerkesztőségétől (Budapest, VII. Károlykör 7.) rendeltetnek meg.

A következő előnyök biztosítanak: 1. Csakis kitűnő minőségű cikkek és munkák, csakis első rendű czégektől küldetnek a megrendelőnek, egyedül az eredeti áron, eredeti árjegyzék szerint. — 2. A megrendelő egyetlen levelezési lappal összes szükségletét fedezheti s megtakaríthatja a külön-külön szállítási költséget. — 3. A csillaggal megjelölt cikkek és munkák szabott árából 10%-et engedünk s 10 frton felül portomentesen szállítunk mindent. 4. A megrendelőnek megrendeléseit és levelezéseit díjmentesen teljesítjük. — A szállításokat Vajda Béla elsőrendű spediteur eszközli.

Minden küldeményért hármassal jótállás: a czége, a spediteur és a „Nemzetközi Hirdető”-é.

I. Gyógykülönlegességek.

Brázy-féle sóborsesz. 42 különféle betegségben fölrhetően hatású, egy házban sem hiányozhatik. Ára 80, 40 kr.

Hungária kávé. Szalády Antaltól Gyomorhajban, bélhurutban stb. szenvedőkre rendkívül jó hatású. Egészségeseknek megbecsülhetetlen. Egy kiló 1 frt 20 kr.

Forty-féle egytetemes sebtapasz, minden seb azonnali gyógyítására. Árjegyzék szerint. — **Weis M.-féle** universális sebkendő, ára 30, 50 kr.

Hoff János-féle egészségi sörök, 1 palaez 60 kr, maláta-cukorkák 20 kr, malátakivonat 70 kr. — **Strausz B.** mellsőre, hűsítő labdacai és mellpasztillái. Árjegyzék szerint. — **Kárpáti egésségi labdacok** köhögés, görvény, mellbajok ellen Friedrich főraktárából 21 kr.

Gyógykülönlegességek Török József főraktárából: szakálnövesztő 2 frt 60 kr. Vas bravais 3 frt. — Különösen ajánljuk:

Szem-essentia dr. Leboistól, franciaia szenygyógyviz, egészséges szemek erősítő sére is megbecsülhetetlen hatású, ugy hogy minden szemreir féltékeny egyetlen családnál sem szabad hiányoznia; gyenge, beteges fájós szemekre nézve s egyáltalában minden szembej bántalom vagy betegségben nélkülözhetetlen, minthogy e nemben a legkitűnőbb gyógyhatású s a legnagyobb orvosi tekintélyek által legjobban ajánlt medicina. Török Józsefen kívül kapható a vezérképviseletől: Müller L. Sarokári-utca 4. Egy üveg 90 kr.

Ürmös-essentia. Arany érmeikkel kitüntetett gyógyszer, bélhurut, étvágytalanság stb. esetén. Vörös borhoz adva a legkitűnőbb ürmöst adja. Török Józsefen kívül kapható id. Müller Jakab feltalálónál (Rostély-utca, saját háza), ára 50 kr. Nagy palaez (másfél liter) 3 forint 50 krajczár, használati utasítással.

Köszvényvázson Török József gyógyszerárából. „Szultána-növényzappan”, Nemenesek-féle, börbetegség, májfoltok, szeplok, hajkorpora és migrain ellen Ára 35 kr. Vezéraktár Sinkó Józsefnél Új-utca 1.

Fácányi A. gyógyszerárából a következő nagyhirű elismerő különlegességek: a) Fácányi-féle magy. édes mustár gyomor- és bélhurut ellen 1 frt vagy 50 kr. b) Fácányi-féle fogpápr fogfájás, arcz- és fülszagatás ellen. Egy kis csomag 70 kr. c) Fácányi-féle Phenyl szappan börbetegségek ellen 70 kr. d) Sós borsesz (szakértőtől) 1 frt 20 kr, 70 kr.

Ezenfelül minden gyógykülönlegesség árjegyzék szerint.

II. Pipere-szerek.

Blaháné-arcpor. Müller M. illatszertárából. Ugyanonnan mindennemű pipere- és illatszerek.

Jaulusz-féle „Juno-creme” ásványmentes, ártatlan szerekből, szeplok, májfoltok ellen. 1 frt 50 kr. — „Juno-pasta” az arcz hófehérré tételére, 2 frt. „Juno-puder” 60 kr. A bécsi és budapesti vegytani intézetek a legjobban ajánlják; rendkívül kaptos pipere-szerek.

Uj magyar hajfestő szer a természetes szín visszaállítására. Tokody-féle, ára 2.50. **Szultána-pipere szappan.** Minden boudoirban nélkülözhetetlen, osodálatos hatású elismert. Ára 3 drb 1 frt. Nemenesek-féle. Sinkó Józsefnél, újutca 1. sz.

Hajnövesztő szer. Hausner R. családí titka. Ára 1 frt 40 kr.

Ezenfelül minden pipereszer árjegyzék szerint.

III. Gazdasági és háztartási cikkek.

Az „Első m. fekete bőrkenőes-gyár” gyártmányai. Fekete bőrkenőes 1 frt 20, sárga 1 frt 50. Éreztsítő 10 kr. Kettős velenezi bőrlak 60 kr. Nemenesek-féle. József főherczeg udv. szállítója. Katonai, esendőri stb. szállító.

Egytetemes hideg enyv, Singer-féle. Edények, üvegek, pipák, fadarabok és bőr összeragasztására. 20 kr.

Mosásny-féle fénymáz. — Nemenesek-féle éreztsítő 10 kr. — Rovarpor, Polsch-féle 1 frt. — Patkányirtószert Reisztló 1 frt.

Ezenfelül minden háztartási és gazdasági cikk eredeti áron.

Divatárak, ruházat.

Férfi divatárak és fehérműek Karikás Lajostól. — Egészségi fehérműek és öltözetek dr. Jäger Gusztáv-féle a budapesti főraktárból. — Kalapok Nyerges M. gyarából.

Női divatárak Monasterly és Kuzmik udv. szállítóktól. — Női ruhák Friedrichtól, a volt Alter és Kiss főszabásztól.

Czipők, Lörincz István gyarából urak, hölgyek és gyermekek számára.
Ezenfelül minden áruk ered. árjegyzék szerint.

Mindenfélék.

A Gschwindt-féle szesz, élesztő-, likör- és rumgyári részv. társaság Budapesten szesz-, élesztő-, likörből, rumból és ezetessentiából álló készítményeit ajánljuk. Gyár és furdóintezet: Józsefváros, álló-ut. Főraktár: Károly-körút 17. sz. br. Orczy-féle ház.

Butorok, az I. butor-ípar-társaságtól. — Excellentszék 16-féle ezéla Schöberl K.-tól. — Pénzszekrények. Wiese Fr. udv. száll. — Vasbutorok Stütz Henrikstől. — Ágyműek Hüttel Tivadar udv. szállítóktól.

Üvegűeműek Stölzle és fiai gyarából. — Kocsik Bogdán J. gyarából. — Lószerszámok Szigeti L.-tól. — Tornaeszközök, szerszámok, malomkövek, konyhaeszközök Geitner és Rauschtól

Billard és tekeasztalok Gyöngyössi J.-tól. — „Ariston” önjátszó szalon-hangszer 25 frt a főraktárból. — „Orchestron” önjátszó óriási zenekar ára 1000 frttól fölfelé; a főraktárból. — Zongorák Lédeczy gyarából.

Lőfegyverek, pisztolyok stb. Kirner udv. szállítóknál. — Vadászati és uti cikkek Kertész Tódortól.

Gazdasági gépek Fehér Miklóstól. — Varrógépek Neidlingertől. — Mesterségekhez szükséges szerszámok Geitner és Raustól.

A legkitűnőbb eredeti franciaia pezsgőborok Jaques Louis Fréres franciaia czég budapesti vezérképviseletétől. Müller L.-tól Grand vin de la couronne 3 frt 80 kr. Carte blanche 1-ére chois 3 frt 50 kr (Sorokári-utca 4. sz.)

Essentiák mindennemű likör gyártására Wetterich Arnold gyarából.

Sikerült és szép arczképek Naumann Ign. műterméből. Szenrajz 3 frt, krétarajz 6 frt, olajfestm (életnagyság) 8 frttól fölfelé. A fénykép sértetlenül visszaküldetik. — Arczképes választási zászlók k. sz. Neumann Ign. műterméből.

Vésőki munkák, pecsétnyomók, bélyegzők, pecsétbélyegek, monogrammok a legolcsóbb szabott ár szerint.

Schmitt Adolf és társa m. kir. szab. börgyára, szij, börműek- és gépszijakban (Hársfautca 1 sz.) a monarchia legnagyobb gyára. (Hadjelszerelés.) Számos kitűnetés.

Humayer Károly (Sorokári-utca 94. sz.) mész- és tégláegítő gyárat, mint Budapest a legszolidabbat, a legjutányosabbat és legnagyobb szállítóokra is a legképebbet a legjobban ajánljuk építkező községeknek, hatóságoknak és magánosoknak.

Egy szóval minden munka és cikk, nyomtatott árjegyzék szerint készítettik és szállítatik.

Első központi szétküldési helye Magyarország összes kiviteli terményeinek, áruinak és gyártmányainak. (Tokaji, mènesi, balatonvidéki, borok Vámosy Lajos utján, kőbányai sörök Dittlich és Gottselhig utján, huskonszerek a Weisz testvérektől, selmezi pipák Heller F.-tól, magyar vas, aczél stb. Vadhus Pál K.-tól, lámpák, papír, szappan, szegedi paprika, gácsi posztó, stb.) mind legdirectebb forrásából: szabott áron és az eredeti czég árj. szerint. — Elegendő egy levelező lapot írni a

„NEMZETKÖZI HIRDETŐ”

szerk. (Budapest, VII. Károly-körút 7.)

4—48.

☛ **Pontos, becsületés és gyors szolgálat.** ☛